

Gårdsbaserad biogas

för kraftvärme [Tillstånd och nätanslutning]

El från förnybara energikällor
i Västra Götaland

Tillstånd

[Biogas – tillstånd och nätanlutning]

Tillståndsprovning görs mot olika lagar av olika myndigheter. Anläggningen prövas mot lagarna var för sig och ingen myndighet ansvarar för en samlad provning mot olika lagar. Det är den sökandes ansvar att se till att alla erforderliga tillstånd erhålls.

De tillstånd som kan behövas är:

- Tillstånd enligt Lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE)
- Tillstånd enligt Plan- och bygglagen (PBL)
- Tillstånd enligt Miljöbalken

Tillstånd enligt LBE

Tillståndsärendena prövas enbart med utgångspunkt från riskerna för brand eller explosion. Ansökan görs hos kommunens byggnadsnämnd, vanligen samtidigt som bygglov. Om gasen är en biprodukt vid annan yrkesmässig verksamhet och har högst 1 bars tryck görs undantag för tillståndsplikten enligt LBE.

Bygglov enligt PBL

För nybyggnad eller förändring av befintlig biogasanläggning krävs bygglov enligt PBL. Bygglov söks hos byggnadsnämnden gärna i samband med att tillstånd enligt LBE söks. Bygglovsprovningen gäller lokalisering (placering) och yttre utformning men omfattar inte byggnadernas eller anläggningarnas tekniska egenskaper. Dessa regleras i lagen om tekniska egenskaper för byggnader. Bygglov söks hos byggnadsnämnden.

Bygglov krävs inte om fastigheten betecknas som en jordbruksfastighet. Oavsett om åtgärderna kräver bygglov eller inte ska minst tre veckor före byggstart en bygganmälan göras till byggnadsnämnden.

Tillstånd enligt Miljöbalken

Användning av mark, byggnader och anläggningar som genom utsläpp eller på annat sätt kan skada hälsa eller miljö kallas miljöfarlig verksamhet. För att bedriva sådan verksamhet krävs tillstånd enligt Miljöbalken.

De anläggningar som hanterar mer än 50 ton avfall per år alternativt mer än 200 ton gödsel är en tillståndspliktig verksamhet där Länsstyrelsen prövar frågan om tillstånd. Gödsel räknas enligt definition som avfall och kan därmed innebära att en biogasanläggning är tillståndspliktig och räknas som en B-anläggning.

Preliminär bedömning av en biogasanläggning som rötar gödsel och vall från den egna gården grundar sig på att omhändertagande av egenproducerad gödsel på den egna gården inte ses som en separat avfallsbehandling utan som ett led i "processen". Om gården har tillstånd från Länsstyrelsen sedan tidigare så anmäls anläggningen till Länsstyrelsen och man kan reglera verksamheten i en anmälan. Om gården inte har något tillstånd sedan tidigare så kontaktas kommunen. De gör sedan bedömningen om det är en anmälningspliktig åtgärd enligt 90.003-2 C eller om de vill reglera verksamheten i alla fall, som sk U-verksamhet.

Det är viktigt att man tar en inledande diskussion med tillsynsmyndigheten, vilket kan vara kommunen eller Länsstyrelsen. Detta är beroende på gårdsstorlek samt om kommunen övertagit tillsynen från länsstyrelsen – utred i varje enskilt fall. Det är alltid tillsynsmyndigheten som gör den första bedömningen om hur anläggningen ska klassificeras. Kontrollera även med Jordbruksverket angående deras lagstiftning kring animaliska biprodukter! Naturgödsel och matavfall räknas båda dit.

Övriga tillstånd

Övriga tillstånd som kan behövas är *Tillstånd enligt lagen om allvarliga kemikalieolyckor*. Detta krävs endast om man hanterar ämnen som är anmälningspliktiga enligt SEVESO-lagen; hantering av mer än 50 ton kondenserad gas (lagervolym) eller mer än 10 ton brandfarlig gas (lagervolym).

Huvudsakliga handlingar som behövs för tillståndsansökningarna:

- Plankarta – visa anläggningen i förhållande till omgivande bebyggelse, närbelägna industrier, vägar etc. Områdets topografi ska framgå.
- Situationskarta – Visa anläggningsområdet, tex hur byggnader, vägar, cisterner etc förhåller sig till varandra och avses förläggas.
- Fasadritning.
- Ritningar över byggnader där brandfarliga varor skall hanteras.
- Processbeskrivning av den planerade verksamheten från t ex anbudsunderlag.
- Drifts- och skötselinstruktioner.

Lagstiftning och kontroll:

KONTROLL AV → Planerad anläggning → Färdig anläggning → Anläggning under drift

Lag (Föreskrivande myndighet)

Kontroll (Kontrollerande myndighet)

LBE (SRV)

Tillstånd (Bn)

Avsyring (Bn)

Tillsyn (Rn)

MB (NV)

Tillstånd (MD/Lst)

Tillsyn (Lst/Mn)

PBL (Boverket)

Bygglov/byggnmälan (Bn)

Slutbevis (Bn)

SRV: Räddningsverket, Bn: Byggnadsnämnden, Rn: Räddningsnämnden, Lst: Länsstyrelsen, MD: Miljödomstolen, NV: Naturvårdsverket, Mn: Miljönämnden.

Utöver de tillstånd och kontroller som behövs enligt figuren ovan krävs även tillsyn enligt Arbetsmiljölagen samt Lagen om skydd mot olyckor.

Nätanslutning

[Biogas – tillstånd och nätanslutning]

Nätavgift

En nätkoncessionshavare har rätt att ta ut en avgift, nätavgift, för överföring av elektricitet samt för anslutning till ledning eller ledningsnät (Ellagen 1997:857). Nätavgiften består ofta av en fast årsavgift och en rörlig avgift. Den fasta avgiften baseras bland annat på vilken säkringsnivå förbrukaren behöver. Kraftvärmeproduktion på en gård sker ofta inom den säkringsnivå som lantbruket redan har vilket gör att den fasta avgiften inte påverkar kostnadskalkylen. Den rörliga avgiften betalas däremot efter hur många kWh som levereras.

För den elektricitet som levereras ut på nätet från produktionsanläggningar med en installerad effekt på maximalt 1500 kW ska anläggningsägaren endast betala en avgift motsvarande den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering. Vid anslutning ska anläggningsägaren dessutom betala en anslutningsavgift som ska vara skälig (Ellagen 1997:857). Kostnaden för anslutning är svår att ange generellt eftersom den i stor utsträckning beror på lokala förhållanden. Den årliga kostnaden rör sig oftast om ca 5000 kr plus moms samt kostnaden för anslutningen kring 20 000 kr plus moms.

Ersättning till ägare av produktionsanläggning

Då en anläggning för elproduktion ansluts till elnätet är nätkoncessionshavaren för det aktuella nätet skyldig att betala ut en ersättning till ägaren av produktionsanläggningen. Ersättningen ska motsvara:

1. värdet av den minskning av energiförluster som inmatning av elektricitet från anläggningen medför i nätkoncessionshavarens ledningsnät, och
2. värdet av den reduktion av nätkoncessionshavarens avgifter för att ha sitt ledningsnät anslutet till annan nätkoncessionshavarens ledningsnät som blir möjligt genom att anläggningen är ansluten till ledningsnätet. (Ellagen 1997:857)

Denna ersättning varierar av naturliga skäl mellan de olika nätbolagen beroende på deras lokala förutsättningar.

För elektricitet som förbrukas inom jordbruksverksamhet medges från och med den 1 juli 2004 en återbetalning av energiskatten för elektricitet ner till 0,5 öre/kWh (Skatteverket 2003). Elektrisk kraft är dock inte skattepliktig om den till exempel *“... framställs i Sverige av en producent som förfogar över en installerad generatoreffekt av mindre än 100 kilowatt och som inte yrkesmässigt levererar elektrisk kraft”* (Lag (1994:1776) om skatt på energi).

Skattemyndighetens tolkning är dock att yrkesmässigt leverans av elektrisk kraft inträffar så snart avtal träffats om leverans. Detta innebär att den elektricitet som produceras blir skattepliktig såvida den inte används till 100 % av ägaren till produktionsanläggningen.

Elcertifikat

I maj 2003 trädde den nya lagen om elcertifikat i kraft. Denna omfattar el producerad med förnyelsebara energikällor såsom vind, vatten, sol, biobränsle etc. Gammal storskalig vattenkraft räknas dock inte med i systemet. Syftet med det nya systemet är att få ett nytillskott av förnyelsebar el i Sverige. I det första steget är målet ett årligt tillskott om 10 TWh till och med 2010. Ungefär hälften bedöms komma från utbyggnad av existerande produktion och hälften från nya anläggningar. Sedan april 2004 inkluderas även el från biogas baserad på vall, gödsel eller annat organiskt material.

Systemet med elcertifikat bygger på att elproducenter tilldelas ett elcertifikat för varje MWh förnybar elektricitet som de producerar. Dessa elcertifikat kan sedan säljas och blir på så sätt en extra intäkt för producenter av förnybar elektricitet. För att skapa en marknad för elcertifikat införs en kvotplikt för elanvändare. (Energimyndigheten 2003b)

Ersättning för elcertifikat

Medelpriset per elcertifikat under perioden 2005-01-17 till 2006-01-17 var 215,68 kronor per certifikat. Hur ersättningen för elcertifikaten kommer att utvecklas i framtiden är precis som för elprisets utveckling svårt att sja om men höjda kvotplikter borgan en ökande efterfrågan och därigenom ökade priser.

Kostnad för hantering av elcertifikat

Kostnaden för att hantera försäljning och registrering av elcertifikat är svårt att uppskatta. Svenska Kraftnäts minimiavgift för elcertifikatskonto är 200 kronor per år (Svenska Kraftnät 2004b). Dessutom tillkommer kostnader för mätning och inrapportering av producerad mängd elektricitet till Svenska Kraftnät samt nedlagd arbetstid för att till exempel ordna försäljning av certifikaten och andra liknande uppgifter. Dessa tjänster köps förslagsvis in av till exempel nätägaren eller något annat företag. Nätägaren har dock ingen skyldighet att mäta och rapportera in bruttoproduktionen inne på gården utan endast den del som säljs ut på nätet (Löow 2004).

Om projektet

RES-e Regions

Projektet RES-E Regions är ett interregionalt projekt som stöds av EU genom programmet "Intelligent Energy – Europe". Totalt har projektet 13 partners och inkluderar 11 regioner inom EU. Projektet genomförs fram till februari 2007.

Den svenska partnern är Energimyndigheten som genomför arbetet tillsammans med KanEnergi som regional genomförare. Det svenska arbetet inom projektet ska ske inom en viss region och där har Energimyndigheten valt ut Västra Götaland som en region med rätt förutsättningar. Västra Götalandsregionen medfinansierar projektet.

RES-e står för elproduktion från förnybara energikällor (Renewable Energy Sources – Electricity).

Syftet är att öka elproduktion från förnybara energikällor samt att öka användningen av grön el i 11 europeiska regioner genom att ta fram konkreta regionala mål för el från förnybara energikällor.

Vidare skall regionala strategier för området "el från förnybara energikällor" utvecklas och implementeras. I dessa strategier skall de viktigaste barriärerna (administrativa hinder, allmänhetens medvetande, nätanslutning, brist på information, förändringar i stödsystem och andra styrmedel) identifieras. Barriärerna skall också bearbetas genom målinriktade informations- och kunskapsbyggande aktiviteter.

Projektet skall vara ett komplement till de åtgärder som vidtas av medlemsstaterna vid införlivandet av EU:s RES-e direktiv.

Projektet består av följande arbetspaket:

- Regionala RES-e-mål & folkopinion
- Tillträde till elnät – administrativ procedur
- RES-e i kommuner
- Specifikt teknikfrämjande (STEM koordinerar detta arbetspaket)
- Interregionalt samarbete
- Projektstyrning

MÅLGRUPPER

- Lokala och regionala politiker
- Tjänstemän inom kommuner och Länsstyrelsen (med ansvar för hållbar utveckling, planering, myndighetsutövning etc.)
- (Kommunala) energibolag (ägare av fjärrvärme och/eller elnät)
- Projektutvecklare & konsulter
- Investerare och finansörer till potentiella RES-e installationer

TEKNIKOMRÅDEN

- Vindkraft
- Biokraft (kraftvärme från biobränsle och/eller organiskt avfall)
- Biogas (biogas från avfall, jordbruksgrödor etc. samt deponigas)
- Småskalig vattenkraft
- Solceller

För mer info se: www.res-regions.info

The sole responsibility for the content of this publication lies with the authors. It does not represent the opinion of the Community. The European Commission is not responsible for any use that may be made of the information contained therein.

KANENERGI

Broschyren är framtagen av KanEnergi Sweden AB.